JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS
2 päivänä huhtikuuta 1998 *

1. Voiko tavaramerkin haltija riitauttaa sen, että toinen elinkeinonharjoittaja käyttää hänen tavaramerkkiään tarjotessaan hänen tavaramerkillään varustettuihin alkuperäisiin tuotteisiin liittyviä palveluja, kun tavaramerkin haltija ei ole rekisteröinyt tavaramerkkiään tämän tyyppisiä palveluja varten? Tämä on keskeisin ratkaistava ongelma nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä, jonka Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden korkein oikeus) on esittänyt tavaramerkkidirektiivin tulkinnasta. [1]

Tosiseikat

2. Bayerische Motorenwerke AG (jäljempänä BMW AG), joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö ja jonka pääkonttori sijaitsee Münchenissä, valmistaa ja markkinoi moottoriajoneuvoja. Se on markkinoinut BMW-merkkisiä henkilöautoja Benelux-maissa vuodesta 1930 lähtien.

3. BMW AG on rekisteröinyt Beneluxin tavaramerkkivirastossa kirjainmerkin BMW sekä kaksi kuviomerkkiä muun muassa moottoreita ja moottoriajoneuvoja sekä moottorien ja moottoriajoneuvojen varaosia ja lisävarusteita varten (jäljempänä käytetään yhteisnimeä BMW-tavaramerkki).

4. BMW AG markkinoi autojaan hyväksyttyjen jälleenmyyjien muodostaman jakeluverkoston välityksellä. Sillä on Alankomaissa BMW Nederland BV:n (jäljempänä BMW BV) hallinnoima jakeluverkosto. Verkostoon hyväksytyillä jälleenmyyjillä on oikeus käyttää BMW-tavaramerkkiä elinkeinotoiminnassaan, mutta niiden on täytettävä korkeat tekniset laatuvaatimukset, joiden BMW AG ja sen tytäryhtiöt katsovat olevan välttämättömiä tarjottaessa huoltopalveluja ja takuuta sekä myynninedistämisen yhteydessä.

5. Pääasian vastaaja Deenik harjoittaa autokauppaa. Vaikka hän ei kuulu BMW AG:n hyväksyttyihin jälleenmyyjiin, hän on erikoistunut nimenomaan käytettyjen BMW-autojen myyntiin sekä BMW-autojen korjaukseen ja huoltoon.

6. BMW AG ja BMW BV (jäljempänä BMW) väittävät nyt käsiteltävässä asiassa, että Deenik käyttää elinkeinotoimintansa yhteydessä kielletyllä tavalla ilmoituksissaan BMW AG:n

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1).

tavaramerkkejä tai ainakin samankaltaisia merkkejä. Niinpä BMW vaati 21.2.1994 päivätyllä haastehakemuksella, että Deenikiä kiellettäisiin käyttämästä BMW-tavaramerkkejä tai mitään muitakaan samankaltaisia merkkejä ilmoituksissaan, mainoksissaan tai muissa tiedotteissaan ja missään hänen elinkeinotoimintaansa liittyvissä yhteyksissä. BMW vetosi Benelux-maiden yhtenäistetyn tavaramerkkilain 13 §:n A momentista, sellaisena kuin kyseinen säännös tuolloin oli voimassa, johtuviin oikeuksiinsa (jäljempänä Benelux-laki).

7. Arrondissementsrechtbank te Zwolle (jäljempänä Rechtbank) katsoi, että tietyissä Deenikin ilmoituksissaan esittämissä toteamuksissa käytettiin kielletyllä tavalla BMW-tavaramerkkejä, koska niiden perusteella saattoi kuvitella niiden esittäjän olevan yritys, jolla oli oikeus käyttää kyseisiä tavaramerkkejä, eli BMW:n jakeluverkostoon kuuluva yritys. Tuomioistuin siis kielsi Deenikiä käyttämästä BMW-tavaramerkkiä tällä tavoin.

8. Rechtbank kuitenkin katsoi, että Deenikillä oli oikeus käyttää ilmoituksissaan sellaisia ilmaisuja kuin "BMW-korjaukset ja -huollot", koska oli riittävän selvää, että ne koskivat ainoastaan BMW-merkkisiä tuotteita; näin ollen vaikka tällainen käyttö ei kuulunut Benelux-lain 13 §:n A momentin kolmannen kohdan poikkeussäännöksen (jonka mukaan tavaramerkin haltijan oikeudet sammuvat sellaisten tuotteiden osalta, jotka tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille kyseisellä tavaramerkillä) piiriin, oli joka tapauksessa olemassa järkeviä perusteita käyttää tavaramerkkiä, eikä tavaramerkin haltijalle voinut aiheutua tästä vahinkoa. Rechtbank piti sallittuina myös sellaisia ilmaisuja kuin "BMW-asiantuntija" tai "erikoistunut BMW:hen", koska BMW ei ollut kiistänyt sitä, että Deenikillä oli erityistä BMW-autojen asiantuntemusta, ja koska ei ollut BMW:n asiana määritellä niitä henkilöitä, joilla oli oikeus ilmoittaa olevansa BMW-autojen asiantuntijoita. Rechtbank hylkäsi myös BMW:n vahingonkorvausvaatimukset.

9. BMW valitti tuomiosta Gerechtshof te Arnhemiin ja vaati tuomioistuinta paitsi kumoamaan tuomion siltä osin kuin sen alun perin esittämiä vaatimuksia ei ollut hyväksytty tai ne oltiin hyväksytty vain osittain myös toteamaan, että Deenik loukkasi BMW:n tavaramerkkioikeuksia tai toimi muutoin lainvastaisesti käyttäessään ilmoituksissaan ilmaisuja "BMW-korjaukset ja -huollot" ja ilmoittaessaan olevansa "BMW-asiantuntija" tai "erikoistunut BMW:hen". Deenik esitti asiassa vastavalituksen.

10. Gerechtshof pysytti 22.8.1995 valitukseen ja vastavalitukseen antamassaan ratkaisussa Rechtbankin tuomion. BMW valitti kyseisestä tuomiosta Hoge Raadiin.

11. Kuten edellä totesin, haastehakemus jätettiin 21.2.1994. Tuolloin tavaramerkkidirektiivi olisi jo pitänyt olla saatettuna osaksi Benelux-lakia, koska takaraja direktiivin täytäntöönpanolle oli 31.12.1992. [2] Benelux-maiden yhtenäistetty tavaramerkkilaki (erityisesti lain 13 §:n A momentin 1 kohta) muutettiin tavaramerkkidirektiivin mukaiseksi kuitenkin vasta 1.1.1996 voimaan tulleen, 2.12.1992 tehdyn Benelux-pöytäkirjan nojalla. Viittaan jäljempänä kyseisellä pöytäkirjalla muutettuun Benelux-tavaramerkkilainsäädäntöön käsitteellä muutettu Benelux-laki).

12. Hoge Raad katsoo, että sille esitetty valitus herättää kysymyksen siitä, onko nyt käsiteltävässä asiassa sovellettava aikaisemman Benelux-lain vai muutetun Benelux-lain säännöksiä. Koska Benelux-lain muuttamisesta tehtyyn Benelux-pöytäkirjaan ei sen mukaan sisälly siirtymäsäännöksiä, jotka koskisivat kyseisen lain 13 §:n A momenttia, Hoge Raad on esittänyt sitä koskevan kysymyksen Benelux-tuomioistuimelle. Hoge Raad on päättänyt esittää myös yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksen siitä, voivatko jäsenvaltiot mukauttaessaan lainsäädäntöään direktiivin mukaiseksi antaa vapaasti siirtymäsäännöksiä vai koskevatko niiden toimintaa tältä osin erityiset rajoitukset, ja jos näin on, mitä nämä rajoitukset ovat.

13. Hoge Raad pitää niinikään tarpeellisena esittää Benelux-tuomioistuimelle eräitä lisäkysymyksiä Benelux-lain tulkinnasta sekä ennen direktiivin täytäntöönpanoa että sen jälkeen. Koska se toteaa, että Benelux-lain sekä aikaisempaa että muutettua versiota on mahdollisimman pitkälle tulkittava direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen valossa, se on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle samankaltaisia kysymyksiä direktiivin tulkinnasta.

14. Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt kysymykset ovat seuraavat:

"1) Koska direktiiviin sisältyy tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien osalta ainoastaan 5 artiklan 4 kohdassa kuvattua tapausta koskeva siirtymäsäännös, voivatko jäsenvaltiot muutoin antaa vapaasti siirtymäsäännöksiä vai onko yleisesti yhteisön oikeuden perusteella ja erityisesti direktiivin tavoitteen ja ulottuvuuden perusteella katsottava, että jäsenvaltioilla ei ole tältä osin täyttä toimintavapautta vaan että niiden toimintaa koskevat tietyt rajoitukset, ja jos näin on, mitä nämä rajoitukset ovat?

2) Jos joku käyttää tavaramerkin haltijan suostumuksetta tämän yksinomaan tiettyjä tavaroita varten rekisteröimää tavaramerkkiä ilmoittaakseen yleisölle

2 — Tavaramerkkidirektiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli pantava direktiivin säännökset täytäntöön 28.12.1991 mennessä. Neuvosto kuitenkin käytti päätöksellä 92/10/ETY (EYVL 1992, L 6, s. 35) sille 16 artiklan 2 kohdassa annettua valtaa ja siirsi direktiivin täytäntöönpanon takarajaksi 31.12.1992.

a) korjaavansa ja huoltavansa sellaisia tuotteita, jotka tavaramerkin haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille, tai

b) olevansa kyseisten tuotteiden asiantuntija tai erikoistuneensa niihin,

onko kyseessä direktiivin 5 artiklan kannalta

i) 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu tavaramerkin käyttäminen samoja tavaroita varten kuin ne tavarat, joita varten tavaramerkki on rekisteröity;

ii) kyseisen tavaramerkin käyttäminen palvelujen yhteydessä, mitä on pidettävä tavaramerkin käyttämisenä 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla tai tavaramerkin käyttämisenä 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, jos kyseisiä palveluja ja niitä tavaroita, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, voidaan pitää samankaltaisina;

iii) tavaramerkin käyttäminen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, vai

iv) tavaramerkin käyttäminen 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla?

3) Onko kysymykseen 2 vastaamiseksi merkitystä sillä seikalla, onko kyseessä kohdassa a vai kohdassa b kuvattu ilmoitus?

4) Kun otetaan huomioon erityisesti direktiivin 7 artiklan säännökset, onko siihen kysymykseen vastaamiseksi, voiko tavaramerkin haltija riitauttaa tiettyjä tavaroita varten rekisteröidyn tavaramerkkinsä käyttämisen, merkitystä sillä, onko kysymys kysymyksen 2 i, ii, iii vai iv kohdan mukaisesta tavaramerkin käyttämisestä?

5) Jos oletetaan, että molemmissa kysymyksen 2 alussa kuvatuissa tapauksissa tai toisessa niistä on kysymys tavaramerkin käyttämisestä 5 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, voiko tavaramerkin haltija riitauttaa kyseisen tavaramerkin käyttämisen ainoastaan silloin, kun kyseisen tavaramerkin käyttäjä antaa sellaisen vaikutelman, että hänen yrityksensä kuuluu tavaramerkin haltijan jakeluverkostoon, vai voiko tavaramerkin haltija riitauttaa tavaramerkin käyttämisen myös silloin, jos on selvästi mahdollista, että se tapa, jolla kyseinen henkilö käyttää tavaramerkkiä ilmoituksissa, antaa yleisölle sellaisen käsityksen, että hän käyttää tavaramerkkiä lähinnä mainostaakseen yritystään sellaisena kuin se on ja luodakseen sille tietyn laatumielikuvan?"

15. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet BMW, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ja komissio. Suullisessa käsittelyssä olivat edustettuina BMW, Deenik, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio.

b) merkkiä, joka sen vuoksi, että se on sama tai samankaltainen kuin samoja tai samankaltaisia tavaroita tai palveluja varten oleva tavaramerkki, aiheuttaa yleisön keskuudessa sekaannusvaaran, joka sisältää myös vaaran merkin ja tavaramerkin välisestä mielleyhtymästä.

Tavaramerkkidirektiivi

16. Tavaramerkkidirektiivi on ensimmäinen askel jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön yhdenmukaistamisessa. Sillä yhdenmukaistetaan muun muassa tavaramerkillä annettavia oikeuksia, vaikkakin tiettyjen sen säännösten täytäntöönpano jätetään jäsenvaltioiden harkintavaltaan. Direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tavaramerkkiin kuuluvat oikeudet

1. Rekisteröidyn tavaramerkin haltijalla on yksinoikeus tavaramerkkiin. Tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan käyttämästä elinkeinotoiminnassa:

a) merkkiä, joka on sama kuin tavaramerkki ja samoja tavaroita tai palveluja varten kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkki on rekisteröity;

2. Jäsenvaltio voi myös säätää, että haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan elinkeinotoiminnassa käyttämästä merkkiä, joka on sama tai samankaltainen kuin tavaramerkki, vaikka tavarat tai palvelut, joita varten merkki on, eivät ole samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, milloin viimeksi mainittu tavaramerkki on laajalti tunnettu tässä jäsenvaltiossa ja merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa säädetyin edellytyksin voidaan kieltää muun muassa:

a) merkin paneminen tavaroihin tai niiden päällyksiin;

b) tavaroiden tarjoaminen tai liikkeelle laskeminen tai niiden varastoiminen tällaista tarkoitusta varten merkkiä käyttäen taikka palvelujen tarjoaminen tai suorittaminen merkkiä käyttäen;

c) tavaroiden maahantuonti tai maastavienti merkkiä käyttäen;

d) merkin käyttäminen liikeasiakirjoissa ja mainonnassa.

4. Jos jäsenvaltion lain mukaan ei ole voitu kieltää merkin käyttämistä 1 kohdan b alakohdassa tai 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ennen päivää, jona tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset ovat tulleet voimaan asianomaisessa jäsenvaltiossa, oikeus tavaramerkkiin ei estä jatkamasta merkin käyttämistä.

5. Mitä 1—4 kohdassa säädetään, ei estä jäsenvaltioita soveltamasta niiden säännöksiä suojasta muuhun tarkoitukseen kuin tavaroiden tai palvelujen erottamiseksi tapahtuvaa merkin käyttämistä vastaan, jos merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle."

17. Muutetun Benelux-lain 13 §:n A momentin 1 kohdan c ja d alakohdassa säädetään 5 artiklan 2 kohdassa yksilöidyistä harkinnanvaraisista suojamuodoista, joita koskee myös 5 artiklan 5 kohta.

18. Tavaramerkkidirektiivin 5 artiklassa annettuja oikeuksia koskevat kuitenkin 6 ja 7 artiklassa säädetyt rajoitukset. Direktiivin 6 artikla kuuluu käsiteltävän asian kannalta merkityksellisiltä osin seuraavasti:

"Tavaramerkkiin kohdistuvat rajoitukset

1. Tavaramerkin haltija ei saa kieltää toista käyttämästä elinkeinotoiminnassa:

a) omaa nimeään tai osoitettaan,

b) tavaroiden tai palvelujen lajia, laatua, määrää, käyttötarkoitusta, arvoa tai maantieteellistä alkuperää, tavaroiden valmistusajankohtaa tai palvelujen suoritusajankohtaa taikka muita tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksia osoittavia merkintöjä,

c) tavaramerkkiä, milloin sen käyttäminen on tarpeen tavaran tai palvelun, erityisesti lisätarvikkeiden tai varaosien, käyttötarkoituksen osoittamiseksi,

jos hän käyttää niitä hyvää liiketapaa noudattaen. [— —]"

19. Tavaramerkkidirektiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien sammuminen

1. Tavaramerkin haltija ei saa kieltää tavaramerkin käyttämistä niissä tavaroissa, jotka haltija tai hänen suostumuksellaan joku muu on saattanut markkinoille yhteisössä tätä tavaramerkkiä käyttäen.

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei sovelleta, jos haltijalla on perusteltua aihetta vastustaa tavaroiden laskemista uudelleen liikkeelle, erityisesti milloin tavaroihin tehdään muutoksia tai niitä huononnetaan sen jälkeen, kun ne on laskettu liikkeelle."

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

20. Hoge Raad tiedustelee ensimmäisessä kysymyksessään sitä, voivatko jäsenvaltiot sen tosiseikan vuoksi, että direktiiviin sisältyy tavaramerkkiin kuuluvien oikeuksien osalta siirtymäsäännöksiä vain 5 artiklan 4 kohdassa kuvatun tapauksen varalta, "muutoin antaa vapaasti siirtymäsäännöksiä" vai onko yleisesti yhteisön oikeuden perusteella ja erityisesti direktiivin tavoitteen ja ulottuvuuden perusteella katsottava, että jäsenvaltioilla ei ole tältä osin täyttä toimintavapautta vaan että niiden toimintaa koskevat tietyt rajoitukset, ja jos näin on, mitä nämä rajoitukset ovat.

21. Kuten edellä selvitin, Hoge Raad katsoo tämän kysymyksen edellyttävän vastausta sen vuoksi, että direktiivi pantiin Beneluxissa täytäntöön vasta 1.1.1996, kun taas nyt käsiteltävään asiaan liittyvät tosiseikat ovat ilmeisesti tapahtuneet ja oikeudenkäyntikin aloitettu ennen tätä päivämäärää mutta vasta sen päivämäärän jälkeen, johon mennessä direktiivi olisi pitänyt panna täytäntöön (31.12.1992).

22. Tavaramerkkidirektiivin 5 artiklan 4 kohdan siirtymäsäännöksessä, johon Hoge Raad viittaa, säädetään, että jos jäsenvaltion lain mukaan ei ole voitu kieltää merkin käyttämistä 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ennen päivää, jona direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset ovat tulleet voimaan

asianomaisessa jäsenvaltiossa, oikeus tavaramerkkiin ei estä jatkamasta merkin käyttämistä. Myös 3 artiklan 4 kohdasta ja 4 artiklan 6 kohdasta löytyy siirtymäsäännöksiä, joiden mukaan jäsenvaltio voi säätää, että kyseisessä jäsenvaltiossa ennen direktiivin noudattamisen edellyttämien säännösten voimaantulopäivää voimassa olleita rekisteröinnin esteitä ja mitättömyysperusteita sovelletaan tavaramerkkeihin, joita koskeva hakemus on tehty ennen mainittua päivää.

23. Komissio, BMW ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittävät, että koska direktiivissä annetaan nimenomaisia siirtymäsäännöksiä, ne merkitsevät sitä, etteivät muut kuin nämä yksilöidyt siirtymäsäännökset ole direktiivin mukaan sallittuja.

24. Direktiivissä ei kuitenkaan, lukuun ottamatta niitä tilanteita, joissa 5 artiklan 4 kohtaa mahdollisesti sovelletaan, käsitellä kysymystä siitä, sovelletaanko aikaisempaa kansallista lakia vai kansallista lakia sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin perusteella niissä riitatilanteissa, jotka koskevat merkin käyttöä (verrattuna rekisteröintiin) [3], joka on alkanut ennen kuin direktiivi tuli voimaan mutta joka yhä jatkuu ja jonka osalta ratkaisu on vielä antamatta.

3 — Ks. 3 artiklan 4 kohta ja 4 artiklan 6 kohta, joihin viitataan edellä 22 kohdassa.

25. BMW:n mukaan Hoge Raad tarkoittaa ensimmäisellä kysymyksellään juuri tätä tilannetta. BMW katsoo, että oikeudenkäyntimenettelyn tarkoituksena on saada sekä tulevaa ilmoittelua koskeva kielto että vahingonkorvausta aikaisemmasta ilmoittelusta. Vaikka muutettu laki on nyt voimassa, Hoge Raadin on annettava ratkaisu sellaisen tuomion asianmukaisuudesta, jonka Gerechtshof antoi silloin, kun muutettu laki ei vielä ollut voimassa. BMW:n mukaan siinä tapauksessa, että Hoge Raad katsoo Gerechtshofin soveltaneen aikaisempaa lakia asianmukaisesti, se vain pysyttää Gerechtshofin tuomion; jos Hoge Raad sen sijaan kumoaa Gerechtshofin tuomion ja joko ratkaisee asian itse tai palauttaa asian Gerechtshofin käsiteltäväksi, asia on ratkaistava muutetun lain perusteella.

26. Hoge Raadin julkisasiamiehen näkemys poikkeaa hieman BMW:n näkemyksestä. Hän katsoo, että jollei oikeussäännöstä, jonka mukaan kansallista lakia pitää tulkita mahdollisimman pitkälle direktiivin mukaisesti, kun direktiivin täytäntöönpanolle säädetty määräaika on päättynyt, muuta johdu, Hoge Raadin on analogisesti Alankomaiden uuden siviililain siirtymäsäännöksiä koskevan lain (Overgangswet Nieuw BW) 74 §:n 4 momentin kanssa sovellettava aikaisempaa kansallista lakia. BMW katsoo, että kyseisen säännöksen mukaan sovelletaan aikaisempaa lakia, vaikka asia palautettaisiin alemmalle oikeusasteelle, ellei asian käsittelyä ole aloitettava kokonaan alusta. BMW:n mukaan Hoge Raad haluaa selvyyden siihen, ovatko tällaiset siirtymäsäännökset yhteisön oikeuden mukaan sallittuja.

27. Hoge Raadin ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseksi riittävät mielestäni seuraavat toteamukset.

28. Mikäli kyse on tavaramerkin käytön jatkamisesta sen jälkeen kun direktiivi olisi pitänyt panna täytäntöön, on sovellettava direktiivin 5 artiklassa annettuja oikeuksia, ellei tilanne ole 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu, kuten edellä käsiteltiin. Direktiivissä ei säädetä siirtymäkauden säännöksistä, jotka koskisivat tavaramerkin käyttöä tai rekisteröimistä sen päivän jälkeen, johon mennessä direktiivi olisi pitänyt panna täytäntöön, siinä erikseen mainittuja säännöksiä lukuun ottamatta. Kyseisestä päivästä lähtien kaikkia kansallisia oikeussäännöksiä on tulkittava mahdollisimman pitkälle direktiivin mukaisesti siitä riippumatta, onko direktiivi pantu täytäntöön kansallisessa oikeudessa. [4] Jos direktiiviä ei ole kuitenkaan pantu asianmukaisesti täytäntöön, saatetaan joutua pohtimaan sitä, voiko sen säännöksillä olla välitön vaikutus yksityisiä vastaan käytävässä oikeudenkäynnissä. [5]

29. Siltä osin kuin ratkaisun kohteena on tavaramerkin käyttö ennen direktiivin täytäntöönpanolle annetun määräajan kulumista, aikaisempaa kansallista lakia voidaan soveltaa direktiivin vaikuttamatta asiaan. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa Salumi ym. antamassaan tuomiossa, [6] aineellisia oikeussääntöjä "tulkitaan yleensä siten kuin ne koskisivat ennen niiden voimaantuloa vallinneita tilanteita vain siltä osin kuin niiden sanamuodosta, tavoitteesta tai rakenteesta ilmenee selvästi, että niillä on oltava tällainen vaikutus". [7] Tilanne ei ole tässä tapauksessa tällainen.

30. Tästä syystä ehdotan vastaukseksi ensimmäiseen kysymykseen, että pannessaan direktiiviä täytäntöön kansallisessa oikeudessa jäsenvaltiot eivät voi vapaasti ottaa käyttöön muita siirtymäsäännöksiä kuin niitä, joista säädetään erikseen direktiivissä, jos tällaiset siirtymäsäännökset haittaisivat direktiivin täysimääräistä ja asianmukaista täytäntöönpanoa.

Kysymykset 2—5

31. Tarkasteltaessa kysymyksiä 2—5 on tärkeää muistaa, että Deenik sekä myi käytettyjä BMW-autoja että tarjosi korjaamo- ja huoltopalveluja näille autoille. On myös huomattava, että BMW-tavaramerkit on rekisteröity

4 — Asia C-106/89, Marleasing, tuomio 13.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4135).

5 — Asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986 (Kok. 1986, s. 723) ja asia C-91/92, Faccini Dori, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3325).

6 — Yhdistetyt asiat 212/80—217/80, Salumi, tuomio 12.11.1981 (Kok. 1981, s. 2735).

7 — Tuomion 9 kohta. Ks. myös yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993 (Kok. 1993, s. I-3873) ja asia C-261/96, Conserchimica, tuomio 6.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6177, 16—18 kohta).

moottoriajoneuvoja (ja niiden varaosia ja lisävarusteita) varten mutta ei niihin liittyviä palveluja varten.

32. Nämä ennakkoratkaisukysymykset koskevat sitä, että Deenik on käyttänyt myyntiväittämiä "BMW-asiantuntija" tai "erikoistunut BMW:hen" ja "BMW-korjaukset ja -huollot". Viimeksi mainittu väittämä liittyy selvästi Deenikin tarjoamiin korjaamo- ja huoltopalveluihin, mutta Hoge Raad katsoo, että viittausten BMW:hen erikoistumiseen voidaan tulkita tarkoittavan sekä korjaamo- ja huoltopalvelujen tarjoamista että käytettyjen BMW-autojen myyntiä.

33. Ei olisi mielestäni asianmukaista, että yhteisöjen tuomioistuin pyrkisi esittämään näkemyksiään täsmällisistä ilmaisuista, jotka ovat kansallisen oikeudenkäynnin kohteena. Yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin esittää kantansa asiaan sovellettavista periaatteista.

Tavaramerkin käyttö tuotteita varten

34. Siltä osin kuin tavaramerkkiä käytetään ainoastaan ilmoittamaan siitä, että Deenikin autoliikkeessä myydään käytettyjä BMW-ajoneuvoja, sen käyttö kuuluu direktiivin 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan, koska se koskee tavaramerkin käyttöä alkuperäisen tuotteen yhteydessä: 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan tavaramerkin haltijalla on oikeus kieltää muita ilman hänen suostumustaan käyttämästä elinkeinotoiminnassa "merkkiä, joka on sama kuin tavaramerkki ja samoja tavaroita tai palveluja varten kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkki on rekisteröity".

35. Myös korjaamo- ja huoltopalvelujen mainostaminen kuuluu kyseisen säännöksen soveltamisalaan siltä osin kuin sen voidaan tulkita tarkoittavan yksinkertaisesti sitä, että Deenikin autokorjaamolla kyetään huoltamaan BMW-autoja, eikä sitä, että BMW olisi nimenomaisesti hyväksynyt siellä tapahtuvan huoltotoiminnan. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta huomauttaa, tässä tapauksessa tavaramerkkiä käytetään kuvaamaan sitä, mitä voidaan korjata ja huoltaa, joten sitä käytetään autoja "varten" pikemminkin kuin Deenikin palveluja varten.

36. Kyse on siis siitä, koskevatko 7 artiklan (joka koskee tavaramerkkioikeuksien sammumista) ja 6 artiklan (joka koskee muun muassa oikeutta osoittaa tavaran tai palvelun käyttötarkoitus) mukaiset poikkeukset BMW:lle 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella kuuluvia oikeuksia.

37. Tavaramerkkidirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan tavaramerkin haltija ei saa kieltää tavaramerkin käyttämistä "niissä tavaroissa, jotka haltija tai hänen suostumuksellaan joku

muu on saattanut markkinoille yhteisössä tätä tavaramerkkiä käyttäen". Tässä tapauksessa tilanne näyttää olevan tällainen. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan tavaramerkin haltija saa kuitenkin vastustaa tavaroiden laskemista uudelleen liikkeelle, jos hänellä on "perusteltua aihetta" menetellä näin, "erityisesti milloin tavaroihin tehdään muutoksia tai niitä huononnetaan sen jälkeen, kun ne on laskettu liikkeelle".

38. Asiassa Parfums Christian Dior hiljattain antamassaan tuomiossa [8] yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jälleenmyyjällä on paitsi oikeus jälleenmyydä tällaisia tuotteita myös oikeus käyttää tavaramerkkiä saattaakseen yleisön tietoon, että hän myy kyseisiä tuotteita; tavaramerkin haltija voi kuitenkin vastustaa tavaramerkkinsä käyttöä tällaisessa mainonnassa, jos se aiheuttaa merkittävää haittaa tavaramerkin maineelle.

39. Asiassa Parfums Christian Dior ei ollut kyse mainonnasta, jonka olisi väitetty saavan yleisön kuvittelemaan mainostajan olevan hyväksytty jälleenmyyjä: Diorin nostama kanne koski päinvastoin sitä, että kyseinen mainonta ei vastannut sen laatuvaatimuksia. Sen sijaan niissä tapauksissa, joissa on todellinen ja asianmukaisesti toteennäytetty todennäköisyys siitä, että mainonta saattaa saada yleisön kuvittelemaan jälleenmyyjän olevan hyväksytty jälleenmyyjä, täytyisi tavaramerkin haltijalla olla mahdollisuus luottaa tuotteitaan varten rekisteröimäänsä tavaramerkkiin ja estää yleisön johtamista harhaan tällä tavoin, vaikka kyseisen yrityksen maineelle ei aiheutuisikaan vahinkoa, koska se on kilpailukykyinen ja arvostettu yritys.

40. Asiassa Parfums Christian Dior väitettiin, että tavaramerkin haltijan mahdollisuus vastustaa sekä mainontaa, joka vahingoittaa sen mainetta, että mainontaa, joka antaa ymmärtää jälleenmyyjän olevan hyväksytty jälleenmyyjä, estäisi tosiasiallisesti kaiken rinnakkaismyynnin, koska muuttaessaan mainontaansa tasokkaammaksi välttääkseen ensin mainitun perusteen jälleenmyyjät joutuisivat alttiiksi jälkimmäiselle perusteelle. Jälleenmyyjän pitää mielestäni kuitenkin voida muuttaa mainontaansa tasokkaammaksi ilman että sen perusteella pääteltäisiin hänen olevan hyväksytty jälleenmyyjä, ja tämän saman on pädettävä tilanteeseen, jossa riippumaton kauppias tarjoaa palveluja. Tavarakauppaa tai palvelujen tarjoamista rajoitettaisiin kohtuuttomasti, jos hänen katsottaisiin esittävän olevansa hyväksytty jälleenmyyjä, kun hän mainostaisi itseään asianmukaisen laadukkaalla tavalla.

41. Näin ollen nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa BMW voi riitauttaa Deenikin mainonnan vain siinä tapauksessa, että se aiheuttaa vakavaa haittaa BMW:n maineelle tai että on olemassa todellinen ja asianmukaisesti toteennäytetty todennäköisyys siitä, että mainonta saattaa saada yleisön kuvittelemaan

8 — Asia C-337/95, Parfums Christian Dior, tuomio 4.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6013).

Deenikin saaneen BMW:n hyväksynnän sille, että se myy BMW-autoja. Nimenomaan kansallisen tuomioistuimen on ratkaistava, onko tilanne tällainen, mutta tähän mennessä tehtyjen tosiseikkoja koskevien toteamusten valossa se vaikuttaa epätodennäköiseltä: sekä Rechtbank että Gerechtshof ovat katsoneet, ettei kyseinen mainonta antanut ymmärtää, että Deenik olisi hyväksytty jälleenmyyjä, ja ettei näyttäisi olevan virheellistä väittää Deenikillä olevan erityistä asiantuntemusta BMW-ajoneuvoista.

Tavaramerkin käyttö palveluja varten

43. Tavaramerkin käyttö korjaamo- ja huoltopalvelujen yhteydessä herättää erilaisia kysymyksiä, koska BMW-tavaramerkit on rekisteröity ainoastaan BMW-ajoneuvoja varten eikä palveluja varten. Tästä syystä on pohdittava, loukataanko tavaroita varten suojattua tavaramerkkiä sillä, että tavaramerkkiä käytetään mainostettaessa palveluja, joita tarjotaan kyseisistä tavaroista erillään ja joita varten tavaramerkkiä ei ole rekisteröity, ja millä edellytyksillä sitä on katsottava loukattavan.

42. Hoge Raadin esittämän viimeisen kysymyksen osalta on todettava, että BMW väittää Deenikin käyttävän BMW-tavaramerkkejä mainostaakseen omaa elinkeinotoimintaansa, koska jo pelkästään mainostamalla sitä, että hän varastoi ja korjaa BMW:n tuotteita, hän luo omalle elinkeinotoiminnalleen tietyn laatumielikuvan. Jos ei kuitenkaan ole todennäköistä, että yleisö erehtyisi luulemaan jälleenmyyjän ja tavaramerkin haltijan välillä vallitsevan jonkinlaisen liikesuhteen, pelkästään se, että jälleenmyyjä saa etua käyttämällä tavaramerkkiä, koska tavaramerkillä varustettujen tuotteiden myynti antaa hänen omalle elinkeinotoiminnalleen korkean laadun vaikutelman, ei mielestäni kuitenkaan ole direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu aihe, jonka vuoksi tavaramerkin haltija voisi vastustaa omien tuotteidensa mainostamista. Muutoin kauppiaan olisi kohtuuttoman vaikeaa kertoa tehokkaasti yleisölle harjoittamastaan elinkeinotoiminnasta.

44. Ongelman ratkaisemiseksi on ensin tarkasteltava, voivatko palvelut olla direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa mielessä samoja tai samankaltaisia kuin tavarat. On mielestäni selvää, etteivät tavarat ja palvelut voi olla niin samoja, että 5 artiklan 1 kohdan a alakohtaa voitaisiin soveltaa, mutta ne voivat olla samankaltaisia, jolloin 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaa voidaan periaatteessa soveltaa.

45. Tavarat ja palvelut voivat hyvinkin olla samankaltaisia, kun tarjottu palvelu on kyseisten tavaroiden korjaus tai huolto, kuten tässä tapauksessa. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta huomauttaa, samankaltaisuuden arviointi kuuluu kuitenkin kansalliselle tuomioistuimelle. Kansallisen tuomioistuimen saattaa olla hyvä ottaa huomioon se, että huoltopalveluja tarjotaan samassa paikassa, jossa autoja myydään, ja muita tämäntyyppisiä

seikkoja, mutta samankaltaisuuden arviointi on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä. Olennaista on se, onko samankaltaisuus riittävän suuri, jotta yleisön keskuudessa syntyy sekaannusvaara siinä mielessä kuin yhteisöjen tuomioistuin on määritellyt sekaannusvaaran käsitteen asiassa SABEL antamassaan tuomiossa. [9] Tämän perusteella nyt käsiteltävän asian kannalta on olennaista se, onko todennäköistä, että yleisö saattaa erehtyä kuvittelemaan, että olisi olemassa jonkinlainen liikeyhteys asianomaisten tavaroiden tai palvelujen toimittajien välillä. [10] Hoge Raadin esittämää viimeiseen kysymykseen liittyen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamiseksi ei tästä syystä ole tällaisen sekaannusvaaran puuttuessa selvästikään riittävää näyttää toteen pelkästään se, että jälleenmyyjä saa etua jo yksinomaan siitä, että hän harjoittaa elinkeinotoimintaa tavaramerkillä varustetuilla tuotteilla, koska tavaramerkin laatumielikuvasta välittyy jotain myös hänen elinkeinotoimintaansa ja antaa sille tietyn laatumielikuvan.

46. Direktiivin 5 artiklan 2 kohtaa sovelletaan (jos jäsenvaltio näin säätää) tapauksissa, joissa rekisteröity tavaramerkki on laajalti tunnettu jäsenvaltiossa ja joissa merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle.

47. Tässäkin tapauksessa kansallisen tuomioistuimen on sovellettava kyseistä säännöstä tosiseikkojen valossa, mutta kuten Yhdistynyt kuningaskunta ja komissio huomauttavat, on epätodennäköistä, että tämä säännös tulee sovellettavaksi; on erityisesti vaikeaa kuvitella, että laillisen elinkeinotoiminnan, kuten käytettyjen autojen korjaamisen, mainostamista voitaisiin pitää merkin aiheettomana käyttönä. Tällainen käyttö ei yleensä ole myöskään haitallista säännöksessä tarkoitetussa mielessä. Ainoa haitta, jota BMW:lle ehkä aiheutuu, on lähinnä, kuten komissio toteaa, riippumattomien autoliikkeiden BMW:n hyväksytyille jälleenmyyjille aiheuttama kilpailutilanne. Tällainen haitta ei ole merkityksellistä tavaramerkin suojaamisen kannalta.

48. Kansallinen tuomioistuin viittaa myös direktiivin 5 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan 5 artiklan edelliset kohdat eivät estä jäsenvaltioita soveltamasta niiden säännöksiä suojasta muuhun tarkoitukseen kuin tavaroiden tai palvelujen erottamiseksi tapahtuvaa merkin käyttämistä vastaan, jos merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle.

9 — Asia C-251/95, SABEL, tuomio 11.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6191).

10 — Ks. asiassa C-39/97, Canon, 2.4.1998 esittämäni ratkaisuehdotus.

49. Direktiivin 5 artiklan 5 kohdassa hyväksytään siis kansalliset oikeussäännöt, joilla annetaan suojaa epäreiluja tai haittaa aiheuttavia menettelytapoja vastaan siinä mainituin edellytyksin. Jos tällaiset menettelytavat olisivat tarkasteltavina nyt käsiteltävässä asiassa, ne voitaisiin siis riitauttaa tällaisten kansallisten oikeussääntöjen perusteella direktiivistä riippumatta. BMW:n mielestä 5 artiklan 5 kohtaa on sovellettava nyt käsiteltävään asiaan, mutta se ei täsmennä sitä, mitä kansallisia oikeussääntöjä pitäisi soveltaa. Komissio puolestaan katsoo, ettei kyseisen mainonnan voida katsoa tarkoitetun "muuhun tarkoitukseen kuin tavaroiden tai palvelujen erottamiseksi" 5 artiklan 5 kohdan merkityksessä. On joka tapauksessa epätodennäköistä, että 5 artiklan 5 kohtaa voitaisiin soveltaa nyt käsiteltävään asiaan, koska sitä, kuten 5 artiklan 2 kohtaakin, sovelletaan vain "aiheettomaan" käyttöön, ja kuten edellä 47 kohdassa todetaan, on vaikeaa kuvitella, että laillisen elinkeinotoiminnan, kuten käytettyjen autojen korjaamisen, mainostamista voitaisiin pitää merkin aiheettomana käyttönä.

6 artikla

50. Kansallinen tuomioistuin ei ole esittänyt kysymyksiä, jotka liittyisivät suoraan direktiivin 6 artiklaan. Direktiivin rakenne on kuitenkin sellainen, että 5 artiklassa luetellaan tavaramerkin haltijan oikeudet ja 6 artiklassa asetetaan niille tiettyjä rajoituksia. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus käsitteli kuitenkin 6 artiklaa kirjallisissa huomautuksissaan ja BMW, Italian hallitus ja komissio vastauksissaan yhteisöjen tuomioistuimen 6 artiklan mahdollisesta sovellettavuudesta esittämään kysymykseen. Nyt käsiteltävässä asiassa tarkasteltavana ovat lähinnä riippumattoman liikkeenharjoittajan tarjoamat palvelut.

51. Kuten edellä on todettu, [11] 6 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa säädetään, että tavaramerkin haltija ei saa kieltää toista käyttämästä elinkeinotoiminnassa muun muassa seuraavia merkintöjä: "tavaroiden tai palvelujen lajia, laatua, määrää, käyttötarkoitusta, arvoa tai maantieteellistä alkuperää, tavaroiden valmistusajankohtaa tai palvelujen suoritusajankohtaa taikka muita tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksia osoittavia merkintöjä" tai "tavaramerkkiä, milloin sen käyttäminen on tarpeen tavaran tai palvelun, erityisesti lisätarvikkeiden tai varaosien, käyttötarkoituksen osoittamiseksi". Kaikissa tapauksissa tämän toisen elinkeinonharjoittajan on kuitenkin käytettävä niitä "hyvää liiketapaa noudattaen".

52. BMW huomauttaa, että 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan tavaramerkin haltija ei voi kieltää tavaramerkin käyttöä, jos se on "tarpeen" tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen osoittamiseksi, ja väittää, ettei tällaista tarvetta ole tässä tapauksessa.

11 — 18 kohta.

53. Tässäkin tapauksessa kansallisen tuomioistuimen on mielestäni ratkaistava tämä seikka, jos se tulee käsiteltäväksi. Komissio kuitenkin huomauttaa, että 6 artiklaa koskeva kysymys tulee esiin vain siinä tapauksessa, että tavaramerkin haltija kykenee menestyksellä vetoamaan johonkin 5 artiklan kohdista. Kuten olen todennut, se on epätodennäköistä. Komissio lisää vielä, että 6 artiklan 1 kohdan säännös, jonka mukaan toisen liikkeenharjoittajan on noudatettava hyvää liiketapaa, on sopusoinnussa sen tulkinnan kanssa, joka on annettava 5 artiklan 2 kohdasta ja 5 kohdasta ilmenevälle tilanteelle, jossa merkin aiheeton käyttö merkitsee tavaramerkin erottuvuuden tai maineen epäoikeutettua hyväksi käyttämistä taikka on haitaksi tavaramerkin erottuvuudelle tai maineelle.

54. BMW, jota Italian hallitus on jossain määrin tältä osin tukenut, on väittänyt, että Deenik voisi tarjota auton huolto- ja korjaamopalveluja ilman että hänen tarvitsisi mainita mitään erityistä automerkin nimeä. Tämä ehdotus on mielestäni epärealistinen. Kuten Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus totesi istunnossa, jos Deenik on todellisuudessa erikoistunut BMW-autojen huoltoon ja korjaamiseen, on vaikeaa ymmärtää, miten hän voisi ilmoittaa siitä tehokkaasti asiakkaille käyttämättä BMW-merkkiä. Kuten edellä totesin, BMW katsoo hänen hyötyvän BMW-tuotemerkkien käyttämisestä, koska ne antavat hänen omalle elinkeinotoiminnalleen tietyn laatumielikuvan, ja että tämä on kohtuutonta. Olen kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, ettei avainkysymys ole se, saako Deenik tästä jotain hyötyä. Keskeistä on se, onko hänen asemassaan olevalla liikkeenharjoittajalla oltava oikeus kuvata tarjoamiaan palveluja.

55. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan perusteella tavaramerkin haltija ei mielestäni voi kieltää sitä, että riippumaton liikkeenharjoittaja käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen korjaavansa ja huoltavansa tavaramerkillä varustettuja tuotteita, kunhan liikkeenharjoittaja toimii "hyvää liiketapaa noudattaen". Jos tavaramerkin haltijan annettaisiin estää tällainen tavaramerkin käyttö, se merkitsisi tässäkin tapauksessa liikkeenharjoittajan vapauden kohtuutonta rajoitusta. Ei mielestäni olisi kuitenkaan hyvän liiketavan mukaista, jos ilmoitukset laadittaisiin siten, että yleisö sen perusteella kuvittelisi jälleenmyyjän olevan tavaramerkin haltijan hyväksymä, [12] tai jos tavaramerkin maineelle aiheutettaisiin vahinkoa viitattaessa tavaramerkin haltijan tuotteisiin. [13] Hoge Raadin esittämään viimeiseen kysymykseen toteaisin kuitenkin, ettei pelkkä edun saaminen tavaramerkin käytöstä ole mielestäni 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hyvän liiketavan vastaista.

56. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kunkin tavaramerkin käyttötapauksen osalta, täyttyvätkö 6 artiklassa asetetut edellytykset. Näin tehdessään kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin varmistettava, ettei "hyvän liiketavan" käsitettä tulkita niin laveasti, että sillä estetään perusteettomasti kauppaa tai rehtiä kilpailua.

12 — Ks. edellä 39 kohta.
13 — Ks. edellä 38 kohta.

Ratkaisuehdotus

57. Edellä esitetyn perusteella Hoge Raadin esittämiin kysymyksiin pitäisi mielestäni vastata seuraavalla tavalla:

1) Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annettua ensimmäistä neuvoston direktiiviä 89/104/ETY on tulkittava siten, että pannessaan direktiiviä täytäntöön kansallisessa oikeudessa jäsenvaltiot eivät voi vapaasti ottaa käyttöön muita siirtymäsäännöksiä kuin niitä, joista säädetään nimenomaisesti direktiivissä, jos tällaiset siirtymäsäännökset haittaisivat direktiivin täysimääräistä ja asianmukaista täytäntöönpanoa.

2) Jos autoliike on erikoistunut tietynmerkkisten autojen korjauksiin ja huoltoon ja käyttää kyseistä tavaramerkkiä tavaramerkin haltijan suostumuksetta ilmoittaakseen yleisölle korjaavansa ja huoltavansa kyseisiä autoja taikka olevansa niiden asiantuntija tai erikoistuneensa niihin, direktiivin 5, 6 ja 7 artiklaa on tulkittava siten, että autoliike voi käyttää tavaramerkkiä ilmoittaakseen palveluistaan yleisölle, ellei näytetä toteen, että tavaramerkin käyttö tähän tarkoitukseen vahingoittaa vakavasti tavaramerkin mainetta tai että tavaramerkkiä käytetään siten, että yleisö kuvittelee autoliikkeen olevan hyväksytty jälleenmyyjä.